

Роль та місце банків в промислово-фінансових групах

Для успішного розвитку банківської системи та економіки в цілому виникає потреба більш активного залучення банківського капіталу в промисловість та активізації участі банків в інвестиційному процесі. З одного боку, банки зацікавлені в динамічно розвинутій економічній сфері, яка є основним базисом для їх діяльності, а з іншого – стабільність економіки напряму залежить від ступеню надійності банківської системи. За останні місяці економіка України зазнала змін, пов'язаних зі значним відтоком капіталу та дефіцитом ресурсів в промисловості, тому проблема пошуку нових ресурсів для довгострокових інвестицій стала загальнонаціональною потребою.

Водночас можемо прослідкувати позитивні зміни, що відбулися на інвестиційному ринку за останні роки:

- посилення інтеграційних зв'язків між кредитно-банківськими установами та суб'єктами господарювання;
- зростаюча взаємозалежність інвестиційних потоків від тих, хто надає ресурси до тих, хто їх потребує;
- посилення взаємопроникнення банківського та промислового капіталу завдяки розвитку акціонерної форми власності та фондового ринку.

Саме тому створення інтегральних об'єднань набуло популярності і більших перспектив до розвитку та здійсненню великомасштабних проєктів, в порівнянні з малим та середнім бізнесом, за рахунок більшої акумуляції під одним дахом виробничих та фінансових ресурсів. Однією з форм інтеграції банківського та промислового капіталу є промислово-фінансові групи, які умовно можна поділити на два типи. Перший тип ПФГ пов'язаний з промисловими підприємствами, які намагаються реалізувати виробничі та маркетингові задачі шляхом залучення кредитно-фінансових організацій. Мова йде як про створення власного банку та інвестиційних фондів, так і про залучення вже існуючих банківських установ.

Другий тип ПФГ передбачає, що ядром є банківська установа, яка в майбутньому фінансує інвестиційний проект від його розробки до втілення. Шляхів залучення коштів декілька:

- кредитна підтримка;
- покупка акцій підприємства;
- довірче управління пакетом цінних паперів підприємства;
- створення лізингових та факторингових компаній.

Як показує світовий досвід, саме інтегровані об'єднання, в яких банківські установи грають домінуючу роль, виходять на перший план по концентрації капіталу шляхом створення стратегічних альянсів. Процес тісного взаємопроникнення банківського та промислового капіталу за кордоном був обумовлений стрімким розвитком фондового ринку. Так, в Німеччині банки та підприємства знаходяться в тісній взаємодії завдяки тому, що представники банківських структур обираються в Раду директорів та є акціонерами німецьких корпорацій. Іноді саме банк є головним ядром формування об'єднання. Навколо головного банку Німеччини Deutsche Bank AG згруповані всесвітньо відомі промислові концерни такі як Bosch, Siemens, навколо Dresdner Bank AG – Höchst, Gründig, Krupp. Німецькі банки групують біля себе багату кількість крупних та середніх компаній, намагаючись тим самим створювати фінансово-кредитні об'єднання, що виконують широкий спектр послуг по обслуговуванню компаній всього об'єднання.

Інтерес банків до участі в промислових об'єднаннях, в першу чергу, зумовлений новими можливостями укріплення своїх фінансових позицій, а саме:

- можливість безпосередньої участі в виробничій діяльності;
- кредитна допомога;
- розподілення інвестиційних ризиків;
- розширення фінансового простору.

В Україні банки також намагаються створювати навколо себе потужні фінансово-промислові конгломерати. Серед найбільш відомих можна виділити

„Приват-Інвест”, „Індустріальний союз Донбасу”. Але в середньому частка банківського капіталу в активах групи складає всього 10%. За статистикою зі 100 % банків, що намагалися створити вітчизняні ПФГ, тільки 40 % залишились на ринку і на даний час займаються короткостроковими проектами або обслуговують поточну діяльність учасників групи.

ПФГ є тим ланцюгом, що укріплюють відношення між банками та промисловими підприємствами, що розширює строки та межі співробітництва від короткострокових господарських потреб до великомасштабних інвестиційних проектів. Основна причина консолідації банківського та промислового капіталу є намагання сконцентрувати в одній структурі найбільшу кількість інвестиційних ресурсів.

Таким чином, посилення проникнення банківського капіталу в реальний сектор економіки має забезпечуватися виконанням наступних умов:

- створення позитивних структурних зрушень в реальному секторі економіки;
- посилення капіталізації банківських установ;
- законодавча підтримка створення великих інтегрованих об'єднань;
- посилення зацікавленості банків при розміщенні своїх активів в виробничій сфері.

Сисоєва, Л.Ю. Роль та місце банків в промислово-фінансових групах [Текст] / Л.Ю. Сисоєва // Найновітні научні постиження – 2009: матеріали за 5-а міжнародна научна практична конференція (17-25 март, 2009). - София: Бял ГРАД-БГ, 2009. - Том 1. Економіки. – С. 5-7.